

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter Matrimonium infidelium solui possit. §. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

§. III.

Qualiter matrimonium infidelium solui possit?

- 1 Durante vtriusque infidelitate solui nequit.
- 2 Si vterque ad fidem conuertatur, et si aliqui probabiliter censent eorum matrimonium solui posse ex Pontificis dispensatione. Verius est oppositum.
- 3 Si vnus infidelis ad fidem conuertatur alio renuente conuerti, triplici in eueniu coniugium dissoluitur.
- 4 Aliqui censent eo ipso, quo vnus ad fidem conuertitur, alio renuente conuerti, dissolui coniugium.
- 5 Verius est non dissolui, quousque fidelis secundum matrimonium contrahat.
- 6 Fit satis fundamento nam. 4. adducto.
- 7 Vt fidelis conuersus licite secundum matrimonium ineat, debet ei constare infidelem nolle conuerti.
- 8 Si infidelis non discedit à fideli, nec eius cohabitatio cedit in contumeliam Creatoris, affirmant plures non posse fidelem dissolueri matrimonium alio inito.
- 9 Verius est oppositum.
- 10 Satis fundamentis contrariis.
- 11 Matrimonium fidelis conuersi Ordine assumpto, non dissoluitur.
- 12 Item nec professione religionis dissoluitur tamen si contrarium censent Sanch.
- 13 Dissoluto matrimonio à fideli aliqui negant posse infidelem licite aliud matrimonium intrare.
- 14 Verius est posse valde, et licite.

Matrimonium infidelium durante vtriusque infidelitate, tamen si consummatum non sit, nullatenus solui potest. Quia nec solui potest auctoritate Principis, cui infideles subiciuntur, cum in dissolutione matrimonij nullam à Deo potestatem acceperint, neque item auctoritate Pontificis, cum eius potestas extra Ecclesiam non extendatur.

Si verò vterque ad fidem fuerit conuersus, aliqui nec improbabiler censent eorum matrimonium etiam consummatum auctoritate Pontificis dissolui posse causa iusta intercedente: sic docuit Nauarr. lib. 3. constit. de conuers. infidel. conf. 4. alius 3. in solut. ad 1. dub. num. 12. Sanch. lib. 2. disp. 17. num. 2. Et mouentur, quia matrimonium infidelium etiam consummatum cum Sacramento non sit, non habet eandem firmitatem, ac matrimonium ratum fidelium, vt colligitur ex cap. fin. 28. quæst. 1. Et ex Innocent. III. cap. quanto de Diuor. vbi inquit matrimonium infidelium insolubile esse, quia est Sacramentum. Cum ergo infidelium matrimonium Sacramentum non sit, non sic erit insolubile. At matrimonium fidelium ratum solui potest auctoritate Pontificis iuxta probabilem opinionem, ergo etiam solui poterit matrimonium infidelium etiam consummatum. Sed oppositum verius, & probabilius est, sicuti ex communi sententia restat Azor. 2. part. lib. 5. cap. 2. §. His postis, Egid. Coninch. disp. 26. dub. 5. num. 66. Basill. Ponce. lib. 9. cap. 4. num. 15. Nam matrimonium solui non potest nisi in casibus à iure expressis, vt inquit Panormit. in cap. ex parte de conuersione coniugate. vers. Nos autem. At nullibi est expressum matrimonium consummatum fidelium solui posse: illud autem matrimonium etiam in infidelitate fuerit contractum, iam est matrimonium fidelium, & consummatum, nulla ergo via solui potest. Neque obest, quod Sacramentum non sit, nam esto id admittamus, quod plures negant post vtriusque conuersionem, non inde efficitur solubile esse, cum nullus iam à iure casus, in quo à Christo solutio concedatur: conceditur autem prædicto matrimonio casus, quo coniux vnus ad fidem conuertatur alio renuente conuerti, in quo à matrimonio, quod est Sacramentum differt.

Quod si vnus infidelis ad fidem conuertatur alio renuente conuerti, coniugium quoad vinculum dissoluitur triplici in eueniu. Primo, si infidelis non ob aliam causam legitimam, quam quia alter conuersus ad fidem est, discedat nolitque cum fideli habitare, habetur expressè in capit. simili modo. Capit. si vxor. 28. quæst. 1. Cap. quanto. Et cap. gaudemus de Diuor. Secundo: si velit habitare contumeliam tamen creatori irogans, quod præstat, si nomen Christi despiciat, eius laudes prohibet, conuersionem domesticorum impedit, vti decidit cap. infidelis 28. quæst. 2. Et dicto cap. simili modo. Cap. quanto. Et cap. gaudemus. Tercio si infidelis incitat fidelem ad aliquod peccatum committendum; quia tunc etiam indirectè Creatori irogatur iniuria, vt colligitur ex cap. idololatriæ Cap. non soluium. Cap. si vxor. 28. quæst. 1. Et cap. quanto, Et cap. gaudemus de Diuor. In his igitur euenibus ex Christi dispensatione à Paulo promulgata 1. Corinth. 7. matrimonium dissoluitur, inquit enim Paulus. Quod si infidelis discedat, discedat: neque enim seruimus (id est con-

iuigi vinculo, quod seruitutem vocat) subiectus est soror, aut frater conuersus, quin possit ad alia vora transire: discessio autem infidelis physica, & moralis esse potest, & de vtriusque Paulus locutus est, vt constat ex retribus allegatis. Discessio physica contingit, si nolit infidelis cum fideli habitare: moralis, si nolit habitare pacificè, sed Creatori irogans contumeliam, cum enim Ecclesia potestatem non habeat coercendi infidelem, meritò fidelem ab eius seruitute liberat.

Sed an eo ipso, quo alius ad fidem conuertitur, alio conuerti renuente dissoluitur coniugium? Non est constantis Doctorum sententia. Nam Glossa in cap. quanto de Diuor. Et ibi Panormit. num. 6. & 7. Et in cap. gaudemus eodem. num. 15. Richard. in 4. dist. 39. art. 2. quæst. 2. Angel. verbo Matrimonium 3. num. 3. Rodrig. 1. tom. sum. cap. 250. affirmant, & videtur colligi ex Paulo 1. Corinth. 7. affirmante ob discessum infidelis fidelem coniugij vinculo subiectum non esse, ergo à puncto discessionis solutus fidelis est. Et forte ob hanc causam dictum est in cap. infidelis 28. quæst. 2. contumelia Creatoris soluit ius matrimonij in eo qui relinquitur. Ratione verò probari hæc sententia potest, quia matrimonium à fideli relicto contrahi valide non potest priori matrimonio cum infideli non dissoluto. Cum igitur à puncto discessionis infidelis possit fidelis valde nouum matrimonium contrahere, necessario dicendum est ab eo puncto matrimonium esse dissolutum.

Cæterum omnino dicendum est, prædictum matrimonium non dissolui, nisi fidelis secundum contrahat, ab eo enim puncto, & non antea, quo fidelis secundum matrimonium contrahit, primum dissolutum est. Sic D. Thom. in 4. dist. 39. quæst. 2. art. 2. Paludan. ibi quæst. 1. art. 2. conclus. 3. Maior quæst. unica. Sotus quæst. unica art. 4. Syluest. verb. Matrimonium 8. quæst. 10. casu 6. Arilla eodem num. 63. Gregor. de Valent. disp. 10. quæst. 1. punct. 7. Coninch. disput. 26. n. 63. Sanch. lib. 7. disput. 75. num. 4. Rebell. 2. part. de obligation. iustit. lib. 3. quæst. 10. sect. 2. Basill. Ponce. lib. 7. cap. 48. num. 17. Et lib. 9. de matrim. cap. 4. num. 17. Gaspar Hurtado, disp. 8. de matrim. dist. 13. num. 28. Et colligitur aperte ex cap. gaudemus de diuor. vbi Innocent. III. inquit. Quod si conuersus ad fidem ex illa conuersa sequatur, antequam per causas prædictas legitimam ille ducat uxorem, eam recipere compellatur. Si igitur post conuersionem ad fidem compellendus est fidelis recipere uxorem denud conuersam, si matrimonium nondum est contractum, manifestè inseritur vinculum primi matrimonij solutum non esse. Nam esso Glossa dicto cap. respondeat in favorem fidei matrimonium dissolutum restitui iure postliminij, id verum esse non potest, cum matrimonium non nisi contrahentium consensu libero perficiatur: conuersus ad fidem absque nouo consensu compellitur uxorem denud conuersam recipere, si aliud matrimonium denud contractum non sit.

Ad fundamentum oppositum respondemus; fidelem conuersum, alio in infidelitate perseverante, subiectum non esse matrimonij vinculo, non quia matrimonij vinculum solutum sit, sed quia eo non obstante nec tenetur cum infideli cohabitare, neque impeditur à nouo matrimonio contrahendo. Et in eo sensu dictum est in cap. infidelis contumeliam Creatoris ius matrimonij solvere. Ad rationem autem dico secundum matrimonium contrahi non posse, nisi primo dissoluto; quod dissolutio sit, cum secundum contrahitur sicuti introductione formæ substantialis denud aduenientis, præcedens expellitur.

Vt autem fidelis conuersus licite possit secundum matrimonium intrare, debet constare infidelem nolle conuerti, quia non alià viâ hoc illi priuilegium conceditur, nisi quatenus infidelis ab eo discedit. Quapropter si commode fieri potest, debet prius moneri, & consulum est, esto non necessarium, vt monitio coram testibus, & auctoritate Iudicis fiat, vt non solum in foro interiori, sed etiam in foro exteriori constet de obstinata infidelis voluntate, vt latius profertur Sanch. lib. 7. disp. 74. à num. 11. Basill. Ponce. falso referens Sanch. pro contraria sententia, lib. 9. cap. 4. num. 22. Coninch. disp. 26. dub. 5. num. 62. & colligitur aperte ex litteris Pij 7. relatis à Sanch. Et ex litteris Gregor. XIII. quas Basill. refert.

Sed quid si infidelis non discedit à fideli conuerso, neque eius habitatio cedit in contumeliam Creatoris, aut est occasio, & incrementum alicuius peccati, poterit tunc fidelis conuersus dissolueri matrimonium alio inito? Affirmant Henric. lib. 11. cap. 8. Rebell. 2. part. de obligat. iustit. lib. 3. questio. 10. sect. 2. Sanch. lib. 7. disputat. 74. vbi plures referunt. Coninch. disput. 26. dub. 5. num. 62. Mouentur tamen quia esto primis Ecclesiæ temporibus posset infidelis cum fideli habitare absque contumelia Creatoris, vel petractione ad peccatum, quinimo cum probabili spe conuersionis, ideoquò dixit Paulus mulierem infidelem sanctificatam esse per vitam fidelem, & contra, hoc est dispositum sancti fieri. Arius præsertim tempore, quando infidelium animi sic obliuati sunt, vt ferè nulla habuit spes conuersionis, eorum habitatio cedit

in contumeliam Creatoris, & moraliter incitat suo exemplo coniugem, & domesticos ad peccatum. Ergo potest fidelis eo relicto matrimonium inire, quia verè infidelis moraliter discedit. Et confirmari potest ex Concilio Tolet. IV. can. 62. prohibente, ne vxor Iudæa ad fidem cõuerfa cum viro Iudæo in infidelitate permanente habitet: quod decretum ad omnes fideles conuersos ex quacunque secta extendi fignarunt plures Doctores, quos refert, & sequitur Basil. Ponce, lib. 9. cap. 4. num. 10. Sanch. lib. 7. disp. 73. à n. 7. & seqq. Quod si fidelis nequit cum infideli habitare, iam cogitur recedere, & consequens videtur priuilegium à Paulo concessum sibi competere.

9 Ceterum verius existimo in prædicto casu fidelem conuersum non posse aliud matrimonium inire: quia hæc potestas dissolucandi coniugium conceditur fidelis ex eo præcisè, quod infidelis discedat, vt constat ex verbis Pauli sapienter relatis. At ex eo præcisè, quod in sua infidelitate perseverare velit, non inferitur quod discedat nec physicè, nec moraliter irrogando Creatori contumeliam, aut coniugem petrabendo ad peccatum, vt ex eodem loco Pauli satis colligitur, dum conuult, ne fidelis infidelem dimittat, si infidelis velit pacifice cum eo habitare, sanctificatus est enim, &c. Supponiturque in cap. quanto, vt cap. quædamus, de Diuortijs. Quapropter nisi verbis, aut frequenti vfu sine perfidia censeatur moraliter coniugem, aut filios ad infidelitatem petrabere, nullatenus censeo fidelem posse aliud matrimonium inire, tamen non teneatur cum infideli habitare: sic docent Syluest. verb. matrimonium 8. quæst. 10. dist. 6. Nauarr. cap. 22. num. 49. Valen. de matrim. disp. 10. quæst. 1. par. 7. circa princ. Tolet. lib. 7. sum. cap. 7. n. 3, & alij plures relati à Sanch. lib. 7. disp. 74. num. 8.

10 Argumentis in contrarium respondeo, non solum primis illis Ecclesiæ temporibus, sed etiam in presenti posse fidelem cum infideli habitare absque morali periculo peruersionis, sed potius cum spe fructus, vt in India, & Ethiopia contingit. Neque decretum illud Concilii Toletani vniuersale fuit, seu prouinciale suam diocesim attingens, neque omnes ad fidem conuersos spectat, sed solum conuersos ex Iudaismo, imo neque hos, sed solum vxores in quibus ob subiectionem viri erat speciale periculum. Adde, esse omnibus conuersis ellet hæc communicatio interdicta, non inde inferitur infidelem discedere sed discedere fidelem non ob infidelitatem alterius, sed ob singulare præceptum sibi impositum: quod cum per accidens sit, ius dissolucendi coniugium non concedit.

11 Superest tamen duplex difficultas: Prima, an prædictum matrimonium fidelis conuersi solui possit Ordine sacro assumpto, vel professione in religione emissa? Supponimus non posse fidelem hos status assumere, quin ei de infidelis oblatione constet: quia vsque infidelis discedat, non habet ius fidelis conuersus statum diuersum assumendi, vt optimè ex communi sententia tradit Sanch. lib. 7. disputat. 76. numero 1. & seqq. Quod si infidelis motus conuersionem respiciat, poterit conuersus fidelis ad Ordines, & Religionem transire, illis vero assumptis etiam postmodum infidelis conuertatur, non est ei fidelis conuersus restituendus, vt notauit Sanch. dicta disputat. 76. num. 6. Egid. Cominch. disputat. 26. dub. 1. num. 62. quia iure, & legitime statum incompatibilem assumpsit, sicut fit celebrato diuortio innocens ad religionem, vel Ordines transierit. Placet tamen mihi quod inquit Sanch. dicta disputat. 76. num. 7. si tempore conuersionis infidelis primo conuersus nondum professionem emisisset, sed solum habitum assumpsisset esse infideli conuerso restituendum; quia nondum assumpsit statum incompatibilem, & causa diuortij omnino cessat. Hoc supposito. Etsi aliqui Doctores non infimè notè censeant Ordine sacro assumpto vinculum matrimonij in infidelitate contractum dissolui: at communis sententia oppositum verissimè firmat, vt videtur apud Sanch. d. disputat. 76. circa finem: quia nullibi inuenitur hoc priuilegium statum clericali concessum maxime cum matrimonium ratum fidelium eo statu assumpto non dissoluatur.

12 Professione, autem religionis pluribus relatis probat Sanch. d. disputat. 76. num. 9. dissolui, & præcipue ratione morus, quia professio religionis soluit matrimonium ratum fidelium, quod est vinculum fortius, & efficacius, cum sit non solum contractus, sed Sacramentum, ergo dissoluit matrimonium consummatum infidelium, Argum. Textus in leg. de accusacionibus. 14. ff. de diuers. & tempor. præscrip. Qui enim vincit vincenem, vincit vicium.

Sed verius oppositum existimo cum Abulens. 1. Reg. cap. 8. quæst. 63, & 74. Coninch. disp. 26. dub. 1. num. 65. Basilio Ponce, lib. 9. cap. 4. num. 19. Gaspar Hurtado de matrim. disputat. 8. difficult. 14. num. 52. eo quod dissolucio matrimonij fieri non potest nisi ex Diuina concessione. At nullibi inuenitur concessum professione religionis dirimi matrimonium consummatum infidelium. Nam esto matrimonium contracto dirimatur id prouenit, ne coniux conuersus cogatur vel cœlibem vitam degere, vel habitare cum infideli obstinato, & periculum

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Part. P.

peruersionis inducente, reddaturque ei conuersio onerosa. Quæ ratio omnino cessat religione assumpta, cum iam ipse liberè assumat vitam cœlibem. Non igitur ex priuilegio concessio dirimendi matrimonium alio matrimonio assumpto inferri potest dirimi religionis professione. Neque item censenda est hæc dissolucio concessa ex concessione dissolucionis matrimonij rati fidelium. Tum quia est casus diuersus. Tum quia non militat eadem ratio; aliàs sicut potest fidelis non obstante matrimonio rato ad religionem transire, poterit etiam infidelis conuersus post matrimonium consummatum, tamen si alius conuertatur, quod merito ipsemet Sanch. disputat. 76. n. 3. & 7. negat. Quare lex illa de accusacionibus, intelligenda est de casibus iure ordinario, & naturali contingentibus, non de iis, quæ à iure positivo, & extraordinario proueniunt.

Secunda difficultas est, An dissolucio matrimonij à fidelis conuerso possit infidelis non solum validè, quod certum est, sed licitè aliud matrimonium inire? Negat D. Thom. in 4. d. 37. quæst. 2. art. 4. ad 3. Bonauent. ibi art. 2. quæst. 2. Turcremata in cap. simili modo 28. quæst. 2. ad 3. argument. Basil. Ponce, lib. 9. cap. 4. num. 25. Plures relati à Sanch. disputat. 77. num. 3. & 4. Ex his Authoribus alij censeant non posse infidelem contrahere nouum matrimonium, nisi conuertatur, bene tamen subsequente conuersione, alij vero censeant etiam post conuersionem indigere dispensatione. Ducuntur, quia infidelis renuens conuerti peccat in Deum, & in matrimonium, vt dixit Ambros. cap. si infidelis. 28. quæst. 2. merito ergo non iure Ecclesiastico, sed Diuino acceretur à nouo coniugio contrahendo.

Reclius tamen Glossa in cap. fin. 28. quæst. 2. verbo, & in matrimonio. Durand. in 4. d. 39. quæst. 2. numero 25. Abulens. 1. Reg. 8. quæst. 1. 17. Henuq. lib. 1. cap. 8. num. 15. Et alij relatis Sanch. lib. 7. disp. 77. num. 6. Gaspar Hurtado disp. 8. difficult. 13. in fine, censeant licitè posse infidelem obstinatum dissolucio iam matrimonio à fidelis aliud matrimonium inire. Quia nullo Textu, nec ratione firma ostendi potest ademptam illi esse hanc potestatem. Si enim mortuo fidelis coniuge omnes fatentur posse nouum matrimonium inire, etiam poterit illud inire dissolucio coniugio per aliud matrimonium à fidelis inicum; quæ enim, ac per mortem dissolucio est.

§. IV.

Qualiter matrimonium fidelium solui possit?

- 1 Ordine sacro assumpto matrimonium etiam ratum fidelium non soluitur, sed solum professione Religionis.
- 2 Professionem solemnem dirimere ex se matrimonium ratum affirmant aliqui.
- 3 Alij censeant ex iure Diuino positum.
- 4 Resoluitur prædicta sententia.
- 5 Adstruitur sola auctoritate Pontificis à Christo accepta dirimi matrimonium ratum professione Religionis.

Diximus superius matrimonium consummatum nulla via solui posse, neque etiam ratum ex dispensatione Pontificis. Superest verò dicendum, an solui possit Ordine sacro assumpto, vel professione Religionis, & quo iure soluantur? Conueniunt omnes, Ordine sacro assumpto matrimonium etiam ratum non solui, vt videtur est apud Sanch. lib. 1. disputat. 18. num. 9. Gutieri. cap. 54. de matr. num. 6. & deciditur in extrauag. Antiqua. Ioann. XXII. de Voto. Econtra verò professione Religionis dirimi matrimonium ratum omnes Catholici firmant, decisumque est in cap. desponsatum. 27. q. 2. cap. decreta legitima eadem causa, & q. & ex publico. Cap. ex parte tua de conuers. coniugat. extrauag. Antiqua. Ioann. XXII. de Voto. & in Trident. sess. 24. can. 6. ibi: Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum per solemnem professionem alterius coniugis non dirimi, anathema sit. Quocirca emissione votorum, quibus nec solemnis professio constat, nec verum Religiosum constituunt, nequaquam matrimonium ratum soluitur, vt constat ex suprad. extrauag. Antiqua de Voto. Et tradit Sanchez, & Gutieri. supra. Vnde vota emissa à quibusdam tertij Ordinis D. Francisci, & Dominici, quæ solemnitas non sunt, nec Religiosum proprie constituunt, nequaquam matrimonium ratum valent dissolueri. Secus de iis qui in communi viuunt, & veram emittunt professionem, vt benè aduertit Sanch. dicta disputat. 18. num. 4. Gutieri. cap. 54. num. 2. Basil. Ponce, lib. 9. cap. 8. De votis religiosorum ordinum militarium Sancti Iacobi, Alcantaræ, Calatauzæ, qui nec viuunt in communi, neque illis excluduntur à coniugio, satis certum videtur matrimonium non solui, cum matrimonium consistere possit cum eorum professione. Solum de Equitibus professis in Ordine Sancti Ioannis est controversia, an eorum professio matrimonium ratum dissoluat: Qui censeant eorum professionem verum, & proprium statum religiosum non constituere, consequenter negabunt dissolui, sicut docuit Dominie. Notus in 4. d. 27. quæst. 1. art. 4. vers. Quocirca.

H. 2. Et